

Si vero altare portatile et fixum distinguitur quoad eorum consecrationem et exsecrationem, altare fixum id solum dicitur, cujus mensa tota consecrata est atque cum stipite cohaeret, portatile omne id intelligitur, quod in solo lapide consecrato consistit, qui mensae inseri vel imponi potest atque adeo ab una mensa ad alteram transferri.

2. *Exsecratur igitur altare quodlibet:*

1) defectu aut spoliatione reliquiarum. Cf. quam plurima decr. S. R. C. apud Gard. n. 5081, 5037, 4997, 4990, 4739;

2) laesione seu fractione sepulchri i. e. loculi, ubi reliquiae reconduntur;

3) fractione sigilli, i. e. illius lapilli seu operculi, quo sepulchrum reliquiarum tegitur; aut etiam sola hujus sepulchri apertione, quae fit removendo operculum, etsi statim reponitur et clauditur¹;

4) enormi fractura qualibet. At non omnes conveniunt, quatenam praeter fracturas supra indicatas enormis sit. Editor Gardell. collectionis decretorum S. R. C. ad n. 4577 putat, enormem fracturam esse omnem eam, qua aliqua ex crucibus lateralibus a reliquo lapide separatur. Verum quum haec non sit authentica declaratio, sed doctrinalis opinio, licebit aliorum, ut Mazzott. et Tamb. l. 1. cap. 5 § 1 n. 14 *de meth. celebr. Miss.* opinionem sequi, qui unius crucis lateralis fractionem non habent pro tanta fractura, nisi forte notabilem partem reliqui lapidis secum traxerit, aut — id quod in parvo altari portatili accidere potest — lapis ita diminutus sit, ut hostiam et majorem partem calicis non amplius capiat;

5) *altare fixum etiam exsecratur*, si mensa a stipite separatur, quia amittit formam, sub qua consecratum fuit. V. Gard. n. 4562. et 4752.

226 3. Quoad ipsam *altarium portatilium consecrationem*, ut rite secundum Pontificale et praxim Romanam fiat et exsecratio facilius praecaveatur, id observandum est, ut sepulchrum reliquiarum excavetur in medio superioris partis ipsius lapidis consecrandi, atque reconditis reliquiis, sepulchro etiam aperto, apponitur episcopale sigillum, quo constet de authenticitate reliquiarum atque integritate; postea ab Episcopo consecrante sepulchrum lapillo adaptato clauditur et caemento coagmentatur, imo in ipso hoc lapideo operculo consuevit quinta crux speciali unctione unguenda incisa esse. Neque postea sigillum episcopale opus est exterius in consecrato lapide apponatur; ejusmodi enim signum in altaribus Romano more consecratis nullibi apparet, sed tota portatilis altaris consecratio fit ad eundem modum, sicuti altaris fixi consecratio, quando reliquiae in superiore mensa ipsa reconduntur.

¹ Id saltem dicendum est, si illud operculum *invenitur non coagmentatum cum reliquo lapide*: nam si Episcopus, ut recognoscat reliquias, sepulchrum aperiat, et reliquiis illaesis inventis, illud iterum claudat, statimque in illo altari celebrat: a S. R. C. responsum est, portatile altare non esse exsecratum, *in Bamberg.* 14. Martii 1693 Gardell. n. 3305. E contrario, quum in altari fixo Episcopus operculum invenisset solum seu caemento non bene coagmentatum, illudque detexisset et omnibus repertis intactis, reposuisset, S. R. C. 14. Martii 1861 *in Neoporten.* respondit, altare denuo consecrandum esse.

Recenti etiam tempore pro exsecratis declarata sunt altaria, quorum sepulchrum consisteret in cavea partim in inferiore lapidis parte, partim in ligneo illius opereculo facta, quod coagmentari cum lapide utique non potuit. Sc. 31. Aug. 1867 in una Sancti Hippolyti ad II. Gard. n. 5386: „Altaria portatilia plerumque talia sunt, ut ex duabus partibus constent, et quidem pars superior est lapis, pars inferior est lignum, et inter lapidem et lignum in quodam concavo spatio positae sunt reliquiae Sanctorum, quae proinde ex una parte lapidem, ex altera parte lignum tangunt, adeo ut sepulchrum pro dimidia parte ex lapide, pro altera dimidia parte ex ligno formetur. Quaeritur, an haec altaria in usu retineri possint?“ R. ad II. „Altaria portatilia, ut describuntur in dubio, admitti nequeunt, sed reliquiae recondendae sunt in sepulchro intra lapidem effosso, et claudendae cum parvo opereculo ex lapide etiam confecto.“

Memoratu digna est etiam Quaest. III.: „Aliqua etiam altaria portatilia, licet nec sepulchrum fuerit violatum, nec enormis fractura adsit, tenui scissura laborant, quae per medium integrum lapidem decurrit. Quaeritur, an per ejusmodi tenuem scissuram ad instar fili altare exsecratum censendum sit?“ R. ad III.: „Affirmative.“ — Nimirum Em. Cardinales hanc pro fractura enormi habuerunt, siquidem, hac scissura per medium lapidem integrum decurrente, lapis revera in duas partes fractus erat.

Similiter S. R. C. interrogata saepius declaravit, ea altaria nova consecratione indigere, quorum sepulchrum non lapillo, sed sola cera sigillari vel lithocollo vel gypso etc. clausum esset, cum facultate tamen a S. Pontifice impetrata, ut data opportunitate per delegatos presbyteros consecratio perfici posset solâ illâ caerimoniâ, quae in *sepulchri* consecratione adhiberi solet; neque ea altaria portatilia esse admittenda, quorum sepulchrum in fronte, scilicet non in superiore parte, sed in parte transversali exsistat, quum praescriptis Pontificalis Rom. non essent conformia (ex decr. 24. Nov. 1885, de quo cf. *Nouv. Revue théol.* t. 18 p. 368), postea tamen declaravit, his altaribus usque ad novam consecrationem uti licere (cf. *Ephem. liturg.* t. 1 p. 363).

4. *Exsecrata ecclesiâ, altaria per se non exsecrari*, patet; verum celebratio non jam potest fieri, nisi secundum superius dicta n. 224, quia locus sacer jam non censetur. — *Polluta autem ecclesiâ, omnia censentur polluta*, ita ut reconciliatio, quae ex praescripto Ritualis vel Pontificalis fieri debeat, censeatur ad omnia etiam altaria fixa sese extendere. Sufficit autem pro plena reconciliatione, ut ea observentur, quae in Rituali seu Pontificali ad hunc finem ordinata sunt.

Articulus II.

Sacra utensilia ad Missae celebrationem necessaria.

Antequam particularia notem, praemittam brevem conspectum earum rerum, quibus ad celebrandam Missam sacerdos indiget.

I. *Vasa sacra*, quae S. Sacramentum immediate continere debent vel in ejus usu necessaria sunt, requiruntur:

1. calix cum patena, consecrata, idque sub gravi;
2. corporale ex lino vel cannabe, legitime benedictum, etiam sub gravi;
3. palla benedicta et purificatorium ex lino vel cannabe confecta;

4. velum calicis et bursa pro corporali (ex serico confecta secundum modum paramentorum sacerdotalium): *gravis* vero obligatio, modo irreverentia caveatur, pro rebus n. 3 et 4 notatis non potest ostendi;

5. ampullae vini et aquae, et manutergium: in quibus gravis obligatio solum respicit materiam aptam pro sacrificio et usu sacerdotis praebendam.

II. *Ornatum sacerdotis* necessarium constituunt *paramenta sacra* ab Episcopo vel ab eo, qui facultatem habet, benedicta, sc.: Amictus, alba, cingulum, manipulum, stola, casula: quorum aliquod si omittitur aut benedictum non est, peccatur; gravis vero materia non in qualibet sacra veste habetur, sed in alba, casula atque etiam in stola saltem cum manipulo simul.

III. *Altare* instrui debet:

1. mappa triplici benedicta, ita tamen ut, modo aliqua mappa habeatur, *gravis* defectus non adsit (S. Alph. n. 375 dub. 1 et 2);

2. missali cum cussino (vel ex consuetudine cum pulpito), idque per se sub gravi;

3. tabella secretarum in medio altaris appellata: quae, quia in rubricis *de defect.* non enumeratur, ex sola decentia videtur requiri, S. Alph. n. 390—: similiter dicendum videtur de pallio seu antependio altaris, quod consuetudo non ubique servat, modo aliter decentiae altaris satis provisum sit;

4. candelabra cum duobus cereis accensis, ita ut *omnis* luminis defectus omnino gravis materia sit;

5. cruce seu potius crucifixo in medio candelabrorum, quamquam sub veniali tantum;

6. campanula, qua signum detur — etsi per se sub veniali tantum.

IV. In sacris utensilibus et paramentis, postquam rite perfecta et benedicta vel consecrata sunt, gravis defectus superveniens oriri potest tum propter exsecrationem, tum propter munditiae neglectum.

De sacris utensilibus et legibus circa ea latis dicturus, praevidente noto, existere aliquando pro Missionibus amplissima privilegia, quorum hinc rationem habere nequeo: cf. *Collectan. S. Sedis* n. 414—446.

§ 1.

De vasis sacris.

228 1. Praescribitur, ut patena et cuppa calicis sit aurea, vel argentea intus deaurata, vel saltem stannea intus deaurata.

2. Pius IX. permisit etiam, ut sacra vasa ex *aluminio* conficerentur, attamen 1) ex aluminio certae mixtionis (10% Al, 90% Cu), quod dein 2) certam deargentationem reciperet, vid. 3 gramm. pro superficie 1 decim. □, tandem 3) certa deauratione donaretur, vid. 0,25 auri pro 1 decim. □ (v. *Acta Sanctae Sedis* vol. 2 pag. 232 et vol. 6 pag. 589 — Decr. 11. Sept. et 6. Dec. 1866).

3. Nunc pro certo haberi debet, calicem vel patenam, si denuo deaurentur, etiam denuo consecranda esse. Vide S. R. C. 14. Junii 1845:

Neque universim pro probabili haberi potest aliquorum veterum opinio, vasa vel vestimenta sacra, si ante consecrationem vel benedictionem sive bona sive mala fide sacrificio Missae servierint, pro jam consecratis haberi posse: quod tamen admisit S. R. C. pro vasis sacris jam adhibitis, quae a sacerdote illegitime delegato consecrata erant, 22. Sept. 1703 in *Fuldensi* Gardell. n. 3663 ad 3.

4. Secundum S. Alph. autem 1) gravis culpa non esset, adhibere calicem deauratum, etsi ex aere, aurichalco confectus esset; imo ne veram quidem culpam videtur admittere, si Episcopus eum tandem, licet cum veniali peccato, consecraverit; 2) si calicis cuppa sit argentea vel stannea, deaurationem requiri quidem censet, at sub veniali peccato: haec enim n. 370 dub. 3 habet: „Alii vero dicunt, non eximi a culpa veniali consecrantem in calice non inaurato, nisi paupertas excuset. Et hoc videtur probabilius etc.“

Sed quum hodie S. Congr. et S. Pontificum edicta semper insistant in servanda materia sacrorum vasorum a rubricis assignata, atque in deauratione faciendae: ea, quae S. Alph. in necessitatis casu approbat, practice videntur tum solum usui esse posse, 1) si diuturno usu deauratio calicis jam videatur evanuisse; 2) si forte in paupere ecclesia non calix quidem, sed pyxis vel lunula ostensorii inveniatur non deaurata: nam licet per se secundum praxim et S. R. C. responsa de iis idem disponatur ac de deauratione calicis, tamen S. C. rigorem obligationis mitigavit¹. Cf. supra n. 132 not. 3.

5. Corporale, sicut benedictum esse debet, ita etiam ex lino vel can-²²⁹nabe necessario conficiendum est: quare pro *gravi peccato* alteruter defectus haberi debet: in gravi vero necessitate licebit, sine eo celebrare. S. Alph. 387.

6. Praeter corporalia etiam pallae et purificatoria, quae ex lino vel cannabe non sint, omnino rejiciuntur; v. *decret. universale* S. R. C. 18. Maji 1819, Gard. n. 4563: mappae, albae etc., quae ex gossypio confecta erant, permittebantur, donec essent consumpta, sed in posterum etiam ea omnia ex lino vel cannabe esse conficienda.

Pallae, quamquam per se et ex usu Romano integrae ex lino consistere debent, tamen ut panno serico coopertae vel auro in superiore parte contextae essent — quod antea S. R. C. rejecerat — postea permisit 10. Jan. 1852. (*Annal. Juris Pont.* ser I. cl. 1429 etc.)

7. Ampullae per se quidem non adhibentur aureae vel argenteae, nisi pro Episcopo, sed vitreae: attamen 28. Apr. 1866 in una *Sancti Jacobi de Chile* S. R. C. interrogata, „an liceat uti in Missa ampullis aureis vel argenteis“, respondit: „tolerandam esse consuetudinem“.

8. Aliqui multum negotium facessunt de usu parvi cochlearis, quasi sit prohibitus, allegantes responsum S. R. C. de hac re, „servandam esse rubricam“. At perperam id ex tali responso eruitur, quasi id sit contra rubricas, de quo rubrica silet. Et revera in *Briocensi* 6. Febr. 1858 ad IV. S. S. C. interrogata, „utrum verba, ‚servandam esse rubricam‘, intelligenda sint eo sensu, ut usus cochlearis prohibeatur“, respondit: „Negative, seu usum parvi cochlearis non esse prohibitum“.

¹ Exstat resp. S. R. C. in una *S. Hippolyti* 31. Aug. 1867 dub. VI: An permitti possit calix vel patena pro Ss. Missae sacrificio ex cupro bene deaurato pro ecclesiis pauperibus? dub. VII: An saltem permitti possit *ciborium* ex cupro deaurato? item monstrantia et *lunula*? S. Congr. rescripsit: „ad VI serventur rubricae; ad VII affirmative.“ Et in *Rom.* 16. Mart. 1876 de iis calicibus dixit, „abusum esse interdicendum, congruo tamen assignato tempore, ut de aliis calicibus provideatur“.

§ 2.

De ornatu sacerdotis.

230 1. Casulam, stolam, manipulum, etsi certa materia pro iis non est praescripta, ex serico aliave materia pretiosa saltem decet esse confecta: imo a S. R. C. positive reprobatur materia vilis, ex qua communiter vestes profanae conficiantur. Recens decretum vel potius literae encycl. ad Episcopos datae sunt ex secretaria S. R. C. 28. Julii 1881 (v. Revue des sciences eccl. Ambiens. t. 45. pag. 92): „De casulis ex *gossypio, lino, lana* saepe illicitum declaravit (S. R. C.) usum harum casularum aliorumque paramentorum. . . . Ad tollendam in re tam gravi falsam opinionem, moneantur R. Ordinarii, decreta jam emanata in sua plena vi manere. . . .“

Cingulum etsi convenientius ex lino fit, tamen neque alia materia, neque varius color prohibetur¹.

2. Defectus casulae vel albae tantus censetur, ut fere ne ad Viaticum quidem conficiendum liceat sine illis celebrare: S. Alph. n. 377; reliquae vestes, etsi, quando plures simul desunt, materiam gravis praecepti constituunt, tamen ex necessitate Viatici consecrandi aut scandali evitandi (e. g. si cum scandalo populi diebus festis Sacrum futurum non esset) licite omittuntur.

3. Color paramentorum praeceptum grave *per se* non constituit, sed solum per accidens, ut si cum scandalo in magna festivitate niger color adhibeatur. Veniale autem praeceptum circa colorem servandum adesse, videtur dici debere. Nam etsi plures Auctores (v. S. Alph. n. 378 dub. 5) iique graves hanc rubricam pro directiva tantum habuerint, posteriora S. R. C. decreta usum coloris praescripti inculcando severioribus verbis, ut „servari mandarunt“, „esse abusum, qui sit eliminandus“ et similibus utuntur, quae praecipendi vim continere videntur. — Imo pro rerum adjunctis Episcopum posse strictam coloris debiti observationem etiam *sub gravi* urgere, colligitur ex decr. in *Pisana* 19. Dec. 1829 Gard. n. 4653.

Paramenta vero, in quibus omnes colores permixtim habentur, *per se* pro solo colore praedominante servire possunt; attamen S. R. C. in *Vicen.* 19. Dec. 1829 Gard. n. 4655 „confusionem colorum reprobavit quidem, sed „facta potestate Episcopo indulgendi, ut in ecclesiis pauperibus permittat illis uti, donec consumantur“. — Ita alias d. 12. Nov. 1831 in una *Marsorum* ad 54 prohibuit, quominus paramenta vel flavi vel mixti coloris pro albo, rubro, viridi et violaceo adhiberentur; item 7. Apr. 1832 in una *Marsorum* Gard. n. 4684; imo 16. Martii 1833 in una *Veron.* ad 4 Gard. n. 4707 reprobavit omnem usum flavi vel caerulei coloris: „Utrum liceat uti colore flavo vel caeruleo in sacrificio Missae et expositione SS. Sacramenti?“ R. „Negative“. Quod intellige quoad obligationis gravitatem et excusationem secundum prius dicta. — Multo magis autem plene reprobata sunt paramenta *cum textura vitrea* propter periculum, quod creare possint, ne videlicet minutissima fragmenta talis texturae solvantur et in corporale atque sacrum calicem — non sine sacerdotis celebrantis periculo — decendant: Gard. n. 5099 in *Atrebat.* 11. Sept. 1847.

¹ Ex S. R. C. 23. Dec. 1862 cingulum potest esse ex *lana*; 22. Jan. 1701 permittitur cingulum *sericum*; 8. Junii 1709 admittitur cingulum coloris paramentorum. — Neque supra illud *illicitum* statim pro *graviter illicito* sumi debet.

Nihilominus paramenta pretiosa aureis filis contexta usui sacro aptissima sunt, eaque pro colore tum albo, tum rubro adhiberi possunt, imo etiam pro viridi, non autem pro violaceo. Decr. 29. Martii 1851 ad 5. in una *Adriensi*, Gard. n. 5152, negavit usum *coloris aurei* pro coloribus diversis; at 5. Dec. 1868 in una *Syren.* dixit: quoad paramenta *ex auro contexta, affirmative*, non tamen pro colore violaceo.

4. Dixi ex sententia S. Alph. n. 377, sine ulla veste sacra, vel etiam²³¹ sine casula vel alba ex nulla causa celebrari licere (excipiunt, secluso odio sive contemptu religionis, complures — id quod practice vix unquam eveniet — si necesse sit ad vitandam *extremam* necessitatem sive propriam sive alienam). Attamen si ex aliis vestibus sacris etiam aliqua desint, quorum defectus per se certo gravis est, ex gravi omnino necessitate celebrare licere, ut: a) ad Viaticum conficiendum, etsi necessitas non sit *extrema*, b) ne cum scandalo populi, si oriturum sit, Missa diebus praeceptis omittatur.

Utrum vero propter necessitatem sub a) et b) liceat cum casula vel alba non benedicta celebrare, dubium est, at negare non ausim. Quamquam enim per se eadem prohibitio est celebrandi sine vestibus sacris atque cum vestibus non benedictis (v. Tamb. *meth. celebr.* l. 1 cap. 3 § 2), nihilominus quum sine dubio gravior causa requiratur, ut liceat omnem ornatum omittere, quam cum vestibus non benedictis celebrare, propter longe majorem externi decoris defectum: vestibus non benedictis uti prorsus licere debet, si aliter moribundo sensibus destituito subveniri non possit, sc. si neque sacrum oleum pro unctione adest, neque absolutio propter defectum doloris externe manifestati satis certa est; imo Reuter t. 4 n. 217 *tantam* necessitatem non requirit, sed dicit: „si parochus die festo nullam possit habere albam benedictam, posset celebrare in non benedicta.“

5. Rubrica praescribit, ut sacerdos, antequam sacras vestes induat, *veste talari* indutus sit: quare si ob certas causas extra sacras functiones veste talari indutus non est, debet in sacristia vestis talaris pro sacerdotis opportunitate parata esse. Defectus autem per se veniale peccatum nullatenus excedere videtur, ita ut rationabilis causa seu difficultas talarem vestem habendi ab omni peccato excuset.

§ 3.

De ornatu altaris.

1. *Benedictionem* mapparum complures Auctores censent non ex prae-²³²cepto, sed ex decentia fieri; quae opinio S^o Alph. (l. c. n. 375 dub. 2) „non videtur improbabilis“: quamquam magis inclinatur in eam sententiam, quae praeceptum quidem, sed leve esse existimat.

2. Defectus missalis communiter pro gravi habetur propter errandi periculum: attamen si quis moraliter certus est, se omnia ex memoria recitare posse, sine missali pro uno alterove casu, quo inveniri non possit, etiam ex sola devotione licite celebrat; admirationis vero vitandae causa alterum librum ante se habeat. Ita cum Lugo, Tamb. etc. S. Alph. l. c. n. 390 vocans eam „sententiam communissimam“. — Nota, missalia sicut reliquos libros liturgicos debere omnino approbationem Episcopi insertam habere cum attestazione, ea in nihilo discrepare ab authentico exemplari: et 26. Apr. 1834 (cf. etiam 27. Febr. 1847 in *Brixisiensi*) decreto gen. id solum concessum est, ut libros sine approbatione impressos Episcopus revidendos curet et dein suo clero usum concedat. — Verum in Concil.

Avenion. 1849 tit. I. cap. 6, prohibita quidem in posterum omni informi impressione, additur: „attamen liceat uti hujusmodi libris jam editis, modo constiterit doctorum ac sapientum hominum testimonio, eos . . . ab authenticis non discrepare.“ Quae verba videntur quidem nihil aliud permittere velle, quam decretum superius laudatum; fortasse tamen paulo benigniori consuetudini viam sternere possunt.

²³³ 3. Sine ullo lumine celebrari tam stricte prohibetur, ut 1) ante consecrationem, si lumen deficiat neque aliud haberi possit, a sacrificio cessari debeat; si vero post consecrationem inceptam, sacrificium prorsus perfici, neque diu (ut per $\frac{1}{2}$ horam vel etiam $\frac{1}{4}$) interrumpi debet.

2) Ad conficiendum Viaticum plerique etiam censent, sacerdotem sine ullo lumine procedere non posse: S. Alph. n. 394, Tamb. l. c. cap. 5 § 4; at si agatur de summa necessitate moribundi sensibus destituti, non video, cur non possimus cum Lacroix l. 6 p. 2 n. 392 contrariam opinionem „probabilem“, imo valde probabilem dicere, in quam etiam Gobat, Sporer (de Euch. n. 381) etc. inclinant. — At ex mox dicendis videtur vix non semper defectus *omnis luminis* imaginaria potius necessitas esse.

3) Si *unus cereus* adest, defectus secundi cerei a S. Alph. l. c. ex sese pro defectu *veniali* habetur, a quo quaelibet rationabilis causa excuset, idque sive addatur lumen ex alia materia, sive non.

4) Sine ullo autem cereo, cum solo lumine ex alia materia, ut oleo, sebo celebrare, *per se* secundum communem sententiam grave peccatum censetur esse; attamen non ita grave, ut non causa mediocriter gravis prorsus excuset: v. S. Alph. l. c. n. 394 dub. 1; imo Gobat, Suarez aliique id pro uno alterove casu ex sola devotione concedunt licite fieri, si cereus haberi non possit¹.

Imo S. R. Congreg. ex speciali privilegio propter specialem difficultatem habendi *cereos* permisit in missione Oceaniae usum candelarum ex adipe ceti confectarum (ita 7. Sept. 1850, Gard. n. 5150): quod tamen sine facultate expresse accepta ad alios extendi nequit.

5) Plures quam duos cereos accensos habere in *Missa stricte privata* non permittitur nisi solis Episcopis, non aliis, ne *usum quidem Pontificalium* habentibus (S. R. Congr. 7. Aug. 1627): cf. Const. Pii VII „*Decet Romanos Pontifices*“ 4. Julii 1823 et Decr. inserta n. 24; neque in missa parochiali id permittitur, 7. Sept. 1850 in „*Tiburtina*“.

¹ Adverte etiam responsum S. R. C. anno 1879 datum, quo sacerdoti, qui illarum rerum curam injunctam non habeat, sollicitudo circa defectus occurrentes auferitur. Est autem hoc: „R. D. X. . . sacerdos exposuit, quae sequuntur S. R. Congregationi ab eaque opportunum responsum implorat, nimirum:

1. „Usus sat generalis in Gallia viget, quod candelae pro Missa non sint ex cera nisi pro minima parte, v. g. quinta vel sexta parte.

2. „Item in multis ecclesiis albae pro celebratione Missae adhibentur ex lino quidem ex parte superiore et manicis, sed ex bombacio, vulgo cottone, in tota reliqua et multo majore parte. . . .

„Itaque supplex quaesivit orator, utrum in casu, quo sibi extra ecclesiam, qua solet celebrare, necessitas incumbit adeundi, ob confessiones audiendas etc., sibi liceat ibi Missam celebrare cum praedictis cereis vel alba, an debeat in praedictis locis a celebratione Missae abstinere?

„S. Congr. . . in casu rescribendum censuit: Orator acquiescat sententiae sui Episcopi. Atque ita rescripsit die 8. Martii 1879.“

At si Missa, etsi lecta, non est *stricte privata*, sed v. g. pro conventuali Missa, seu coram magistratu etc., haec prohibitio non urget; neque si ratione *solemnitatis* vel *festi* plures candelae accendantur; neque si propter specialem honorem alicujus Sancti *coram ejus imagine*, in medio altaris collocata lumina plura ardeant. Gard. n. 5149. 699. 4593.

Verum id prohibetur, quominus supra mensam altaris, aut eidem quomodocunque imminet accendantur lumina *nisi cerea*. Ita *decr. gen.* S. C. R. a Pio VII. confirmatum 3. Apr. 1821: quo prospicere voluit potissimum S. C., ne mappae altaris oleo aliave materia maculentur. — Quare, si alia quam cerea lumina adhibentur, ea aut ad latus extra mensam altaris collocentur, aut in conspectu altaris lampades pensiles appendantur. Gard. n. 4578 ad 7.

4. Crucifixi imago requiritur. Si vero in altari est statua crucifixi, sive pictura Christi e cruce pendentis habetur, altera crucifixi effigies non necessario requiritur.

Crucifixi effigies debet inter candelabra *eminere*, ita ut non a celebrante tantum, sed ab aliis quoque facile conspici possit; neque sufficit parva crux tabernaculo praefixa, quae oculos contuentium fere effugiat: quem usum Bened. XIV. ut abusum eliminandum prohibuit in *Constit. „Accipimus“* 16. Julii 1746.

In SS. Sacramenti expositione sive apponi sive omitti potest crucifixi effigies pro consuetudine. Ita S. C. R. 2. Sept. 1741 in *Aquen.* ad 5 Gard. n. 4119.

§ 4.

De interdictione vel exsecratione, et benedictione sacrorum utensilium.

1. *Interdicuntur* sine exsecratione utensilia, quae decenter adhiberi non possunt, praecipue propter sordes: quare tum ante usum ea purgari oportet.

Sufficit hac in re attulisse verba Pii VI. in *decr.* 5. Dec. 1775: „Una est auctorum omnium sententia, culpa mortalis reos esse, qui cum ornatu sacerdotali notabiliter immundo et lacero Missam celebrant, nulla admissa necessitatis causa.“ Quod idem etiam magis dicendum est de corporali et sacro calice.

2. Concedunt tamen scriptores,

1) necessitatem, ex qua in defectu aliarum rerum liceat uti ita immundis — etsi sit ipsum corporale — esse eam, ne die praecepto populus vel sacerdos Missa careat: S. Alph. n. 376;

2) illud „valde immundum esse“, quo peccatum grave constituatur, non facile occurrere;

3) eos, quibus cura earum rerum non incumbat, neque facile sit habere utensilia nitidiora, multo facilius excusari ab omni peccato, maxime si immundities non sit valde notabilis. Gobat, quem S. Alph. l. c. cum aliis approbans citat, haec habet, *de sacram.* n. 389, ex sua aliorumque doctrina: „Qui praesunt sacristiae, mortaliter peccant, si eorum culpa fiat, ut vestes et paramenta valde immunda non mundentur, priusquam in iis sacrificentur. Qui vero utitur talibus paramentis, non peccat — ut ait Suarez *disp.* 81 *sect.* 3 — si videlicet non possit facile habere munda.“ — Quandonam vero utensilia „valde immunda“ dicenda sint, pro diversitate diversarum rerum juxta prudentem aestimationem judicandum est. — Laymann ita dicit: „Quare plures arbitrantur, peccatum mortale esse, in vestibus aut vasis immundis celebrare. Interdum tamen sacerdos subditus, si Superiorem,

ut vasa mundari vel munda servari curet, admonerit, nihilque effecerit, excusatur propter sacrificandi necessitatem." *De sacrif. Missae* cap. 6 n. 15.

235 3. *Exsecrantur* vasa vel paramenta sacra, si amittunt formam suam, sub qua benedicta sunt, vel si facta sunt inepta ad usum, pro quo destinantur, aut si nova materia ex magna parte additur: quare post refectionem iterum benedicenda vel consecranda sunt; levior autem reparatio novae consecrationis necessitatem non inducit.

Quare calix exsecratur, si *in fundo* fissuram etiam tenuissimam habet, non vero, si id accidit in *superiore* parte cuppae; si notabiliter contusus est; si laeso pede consistere non amplius potest, vel si pes a cuppa frangitur — nisi forte, ut in calice tornatili, pes a cuppa separabilis est atque sola cuppa consecrationem receipt.

Corporale exsecratur, si propter notabilem lacerationem S. hostiam cum calice convenienter continere non amplius potest.

Cingulum exsecratur, si ita rumpitur, ut nulla pars tantae magnitudinis sit, ut ad cingendum sufficiat; si absolute sufficit, nihil impedit, quominus ad majorem commoditatem alia pars connectatur.

Alba exsecratur, si manica separatur etc.: casula, si in duas partes dissolvitur, nisi forte duae partes separabiles sunt, solis chordulis connexae (quod si est, haec ipsa est forma casulae, sub qua est benedicta), si notabili ruptione ad suum usum prorsus inepta evasit. Cf. *Seav. t. 4 n. 327*, qui de stola et planeta loquens satis late extendit integritatem quoad benedictionem, quum tum tandem eas vestes *propter reparationem* denuo benedicendas esse dicat, si novi panni assuti superent reliquam partem, quae manserat; at ne tum quidem, si haec renovatio *paulatim* facta sit. Quae rectissime dicuntur, nisi tamen in reparatione forma dissoluta fuerit.

236 4. *Benedictionem* earum rerum sacrarum, quae solum benedicuntur, quamquam ex sese Episcopus simplici sacerdoti committere nequit, tamen saepe ex privilegio a S. Sede accepto potest.

Regularium Superiores praeterea ex variis privilegiis etiam hanc benedictionem impertire possunt, attamen pro suis ecclesiis tantum; idque post *Alex. VII.* indubium est: v. *S. Alph. n. 378*. Si vero pro alienis ecclesiis benedixerunt, illicite quidem egerunt, at num sacra utensilia nova benedictione indigeant, magis dubium est. Imo quando benedictio data est a sacerdote, qui nullatenus hanc benedicendi facultatem habeat: sunt quidem qui putent, benedictionem non esse iterandam; at id satis probabile non videtur: cf. *Hartmann (repertor. rituum ed. 5. § 131)*, qui opinatur, si res usui sacro jam fuerit atque de ea benedictione agatur, quae delegari soleat, illam iterandam non esse; imo eam vestes sacras benedicendi facultatem in necessitate a parocho praesumi posse (*op. laud. ed. 5. § 203*): puto tamen, haec benignius esse dicta.

5. Inter sacra utensilia sic benedicenda probabiliter etiam collocanda est pyxis seu ciborium, et lunula ostensorii; idque extra necessitatem practice faciendum est. At quum multorum opinio sit (*Suarez, Lugo, Vasquez, Sylvius, Sporer*), quam *S. Alph. (l. c. n. 385)* dicit „non videri improbabilem“, benedictionem non ex praecepto, sed ex decentia tantum requiri, aliquando mitius agere licet.

237 Scholion. Pauca notanda supersunt de cultu sacris vasibus debito.

1) Vasa sacra, quum sacras species continent, citra peccatum mortale tangi non possunt ab eo, qui non sit saltem in ordine diaconatus constitutus.

2) Vasa sacra, dum S. Eucharistiam non continent, extra necessitatem a laicis tangi, veniale peccatum est: sc. calicem, patenam, ciborium, lunulam ostensorii; item corporale, pallam, purificatorium post usum sacrum nondum lota.

3) Permittitur tactus harum rerum sacrarum tum ex consuetudine tum ex privilegiis: a) omnibus clericis tonsuratis, b) laicis regularibus sacristis, c) monialibus sacristis. *S. Alph. n. 382*.

4) De lotionem fere idem dicendum est ac de tactu, exclusis tamen monialibus atque laicis sacristis: imo decentius fit a personis in ordine sacro, saltem subdiaconatus, constitutis; quamquam probabile est, etiam primam lotionem a solo clerico tonsurato fieri posse (*S. Alph. n. 387*); a laico vero eam fieri, nisi justa causa excuset, *veniale peccatum* est (*ib.*) — Aqua lotionis in sacrarium mittenda est. Quae si in alium locum decentem mittitur, mortale peccatum quidem non est, at veniale (*S. Alph. ib., Reuter l. c. n. 211*), nisi necessitas quaedam excusat. (*Cf. Lacroix l. c. n. 334* etiam mitius sentientem.)

Articulus III.

Praescripta ipsum ritum sacrum celebrandi spectantia.

§ 1.

De rubricis generatim.

I. Rubricae, quae disponunt circa ea, quae ante vel post Missam agenda sint, probabiliter non pro praeceptivis, sed pro directivis tantum haberi possunt, i. e. quarum violatio per se veri nominis peccatum non sit, minorem tamen convenientiam redoleat, nisi forte justa causa aliter agendi adsit, aut rubrica aequivalenter impleatur. *S. Alph. n. 399*.

II. Rubricae, quae res intra Missam servandas disponunt, generatim praeceptivae sunt, idque graviter aut leviter pro subjecta materia; attamen multi scriptores inter has ipsas rubricas quasdam esse censent, quae mere directivae sint, ut ex infra dicendis patebit.

III. Quod de rubricis dictum est, etiam observari potest de S. R. C. responsis: ex quibus, nisi praecipendi seu sub peccato obligandi vis exprimatur, strictam obligationem non semper eruere licet.

IV. Utrum vero defectus, qui sive in actionibus sive in precibus praescriptis committatur, gravis sit an levis, multum pendet ab eo,

1. utrum reverentia S. Sacramento ex sese, an ex lege solum humana debita laesa sit;
2. utrum defectus occurrat in nobiliore Missae parte, vel in ea re, quam Ecclesia propter mysticam significationem maximi aestimet, an in alia;
3. utrum defectus materialiter notabilis seu in magna quantitate sit, necne.

Ceterum opinio communis DD. respicienda est.

Quare 1. Orationes, quae pro praeparatione ad Missam vel gratiarum actione in missali et breviario habentur, non inferunt *praeceptum*, siquidem *pro opportunitate sacerdotis* dicenda dicuntur: modo alia ratione fiat praeparatio et gratiarum actio.